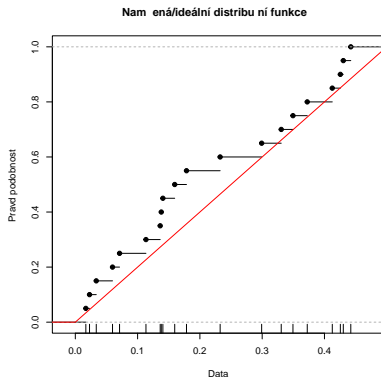
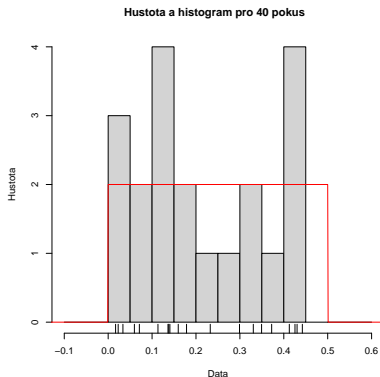

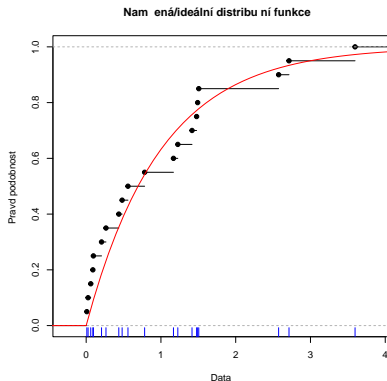
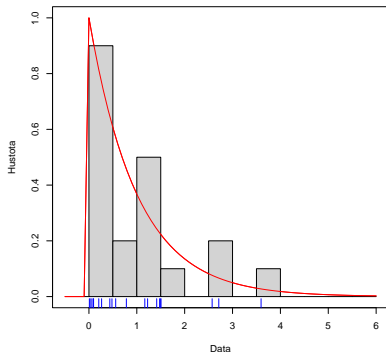
Uniformní rozdělení

- ▶ N.v. X má uniformní rozdělení na intervalu $[a, b]$, píšeme $X \sim U(a, b)$, pokud $f_X(x) = 1/(b - a)$ pro $x \in [a, b]$ a $f_X(x) = 0$ jinak.

Exponenciální rozdělení

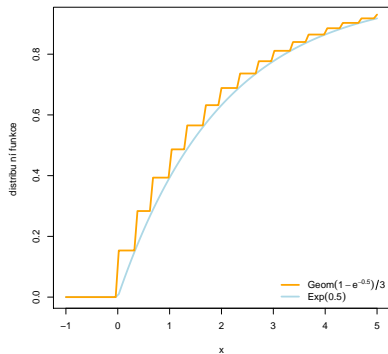
$$F_X(x) = \begin{cases} 0 & \text{pro } x \leq 0 \\ 1 - e^{-\lambda x} & \text{pro } x \geq 0 \end{cases}$$

- ▶ X modeluje např. čas před příchodem dalšího telefonního hovoru do call-centra/dotazu na web-server/čas do dalšího blesku v bouři/rozpadu atomu/...

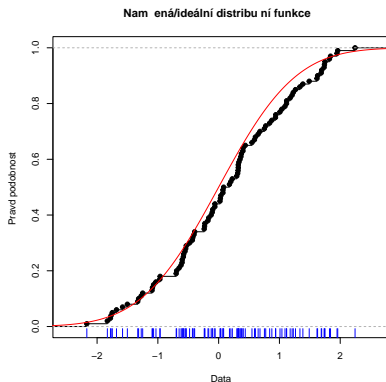
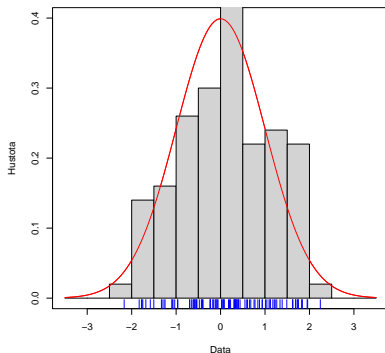
Souvislost $X \sim \text{Exp}(\lambda)$ a $Y \sim \text{Geom}(p)$

- ▶ $P(X > x) = e^{-\lambda x}$ pro $x > 0$
- ▶ $P(Y > n) = (1 - p)^n$ pro $n \in \mathbb{N}$

Standardní normální rozdělení

- ▶ $\varphi(x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}}e^{-x^2/2}$
- ▶ $\Phi(x)$ – primitivní funkce k φ
- ▶ *Standardní normální rozdělení* $N(0, 1)$ má hustotu φ a distribuční funkci Φ .
- ▶ Pokud $Z \sim N(0, 1)$, tak $\mathbb{E}(Z) = 0$, $\text{var}(Z) = 1$

Obecné normální rozdělení

- ▶ Pro $\mu, \sigma \in \mathbb{R}$, $\sigma > 0$ položme $X = \mu + \sigma \cdot Z$, kde $Z \sim N(0, 1)$.
- ▶ Píšeme $X \sim N(\mu, \sigma^2)$ – obecné normální rozdělení.
- ▶ Normální rozdělení $N(\mu, \sigma^2)$ má hustotu $\frac{1}{\sigma} \varphi\left(\frac{x-\mu}{\sigma}\right)$.

Odolnost vůči součtu

- ▶ Pokud $X_1, \dots, X_k$ jsou n.n.v., kde $X_i \sim N(\mu_i, \sigma_i^2)$, pak

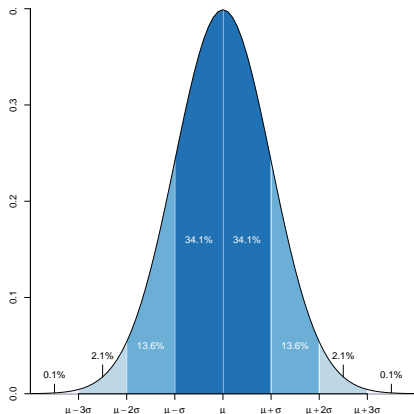
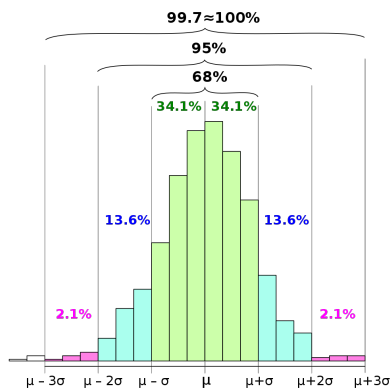
$$X_1 + \dots + X_k \sim N(\mu, \sigma^2),$$

kde $\mu =$

$\sigma =$

Normální rozdělení – klíčové vlastnosti

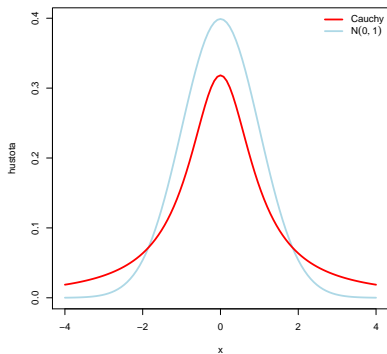
- ▶ Pravidlo 3σ (68–95–99.7 rule)
- ▶ Centrální limitní věta

(Obrázek vlevo z Wikipedie, autor Melikamp.)

Cauchyho rozdělení

- ▶ *Cauchyho rozdělení*: hustota $f(x) = \frac{1}{\pi(1+x^2)}$
- ▶ nemá střední hodnotu!!!

Gamma rozdělení

- ▶ $Gamma(w, \lambda)$, *gamma rozdělení s parametry* $w > 0$ a $\lambda > 0$ má hustotu

$$f(x) = \begin{cases} 0 & \text{pro } x \leq 0 \\ \frac{1}{\Gamma(w)} \lambda^w x^{w-1} e^{-\lambda x} & \text{pro } x \geq 0 \end{cases}$$

kde $\Gamma(w) = (w - 1)! = \int_0^\infty x^{w-1} e^{-x} dx$.

- ▶ Pro $w = 1$ dostáváme znovu exponenciální rozdělení.
- ▶ Pokud $X_1, \dots, X_n$ jsou n.n.v. s rozdělením $Exp(\lambda)$, tak $X_1 + \dots + X_n \sim Gamma(n, \lambda)$.
- ▶ Modeluje mj. životnost součástky (s n částmi), souhrn dešťových srážek za rok, latenci webového serveru.

A mnoho dalších

- ▶ $Beta(s, t)$ – beta rozdělení
- ▶ χ^2 rozdělení s k stupni volnosti = chí-kvadrát (χ_k^2) je jiné jméno pro $Gamma(\frac{1}{2}k, \frac{1}{2})$. Je to rozdělení $Z_1^2 + \dots + Z_k^2$, kde $Z_i \sim N(0, 1)$ jsou n.n.v.
- ▶ Studentova t -distribuce
- ▶ atd. atd.

Uniformní rozdělení

- ▶ N.v. X má uniformní rozdělení na intervalu $[a, b]$, píšeme $X \sim U(a, b)$, pokud $f_X(x) = 1/(b - a)$ pro $x \in [a, b]$ a $f_X(x) = 0$ jinak.

Universalita unif.

Věta

Nechť X je n.v. s distribuční funkcí $F_X = F$, nechť F je spojitá a rostoucí. Pak $F(X) \sim U(0, 1)$.

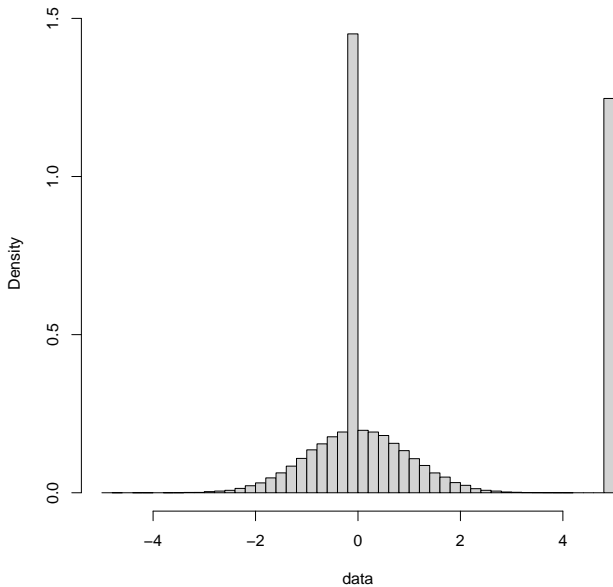
Věta

Nechť F je funkce „typu distribuční funkce“: neklesající zprava spojitá funkce s $\lim_{x \rightarrow -\infty} F(x) = 0$ a $\lim_{x \rightarrow +\infty} F(x) = 1$. Nechť Q je odpovídající kvantilová funkce.

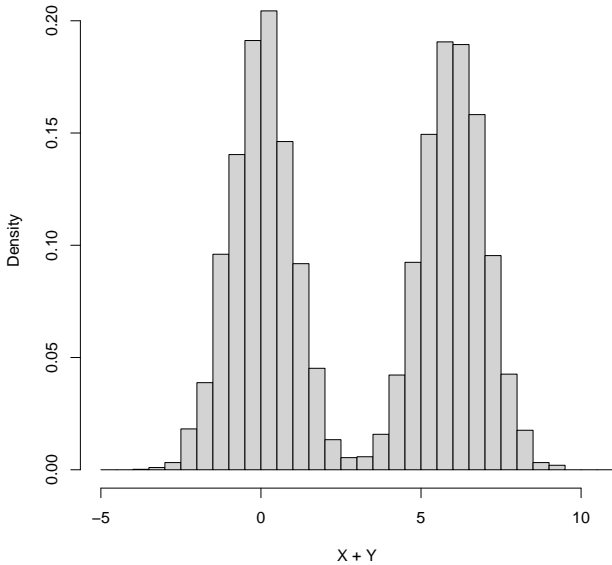
Nechť $U \sim U(0, 1)$ a $X = Q(U)$. Pak X má distribuční funkci F .

Histogram of data

Histogram of X + Y

Přehled

Náhodné vektory

Sdružená distribuční funkce (Joint cdf)

Definice

Pro n.v. X, Y na pravděpodobnostním prostoru $(\Omega, \mathcal{F}, P)$ definujeme jejich sdruženou distribuční funkci (joint cdf)

$F_{X,Y} : \mathbb{R}^2 \rightarrow [0, 1]$ předpisem

$$F_{X,Y}(x, y) = P(\{\omega \in \Omega : X(\omega) \leq x \& Y(\omega) \leq y\}).$$

- ▶ Mohli bychom definovat i pro více než dvě n.v.

$$F_{X_1, \dots, X_n}(x_1, \dots, x_n).$$

- ▶ Můžeme odsud odvodit pravděpodobnost obdélníku:

$$P(X \in (a, b] \& Y \in (c, d]) =$$

Sdružená hustota (Joint pdf)

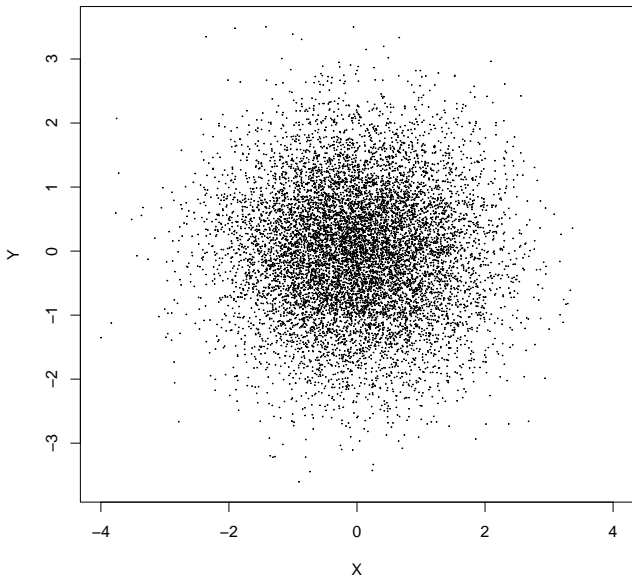
- ▶ Často můžeme sdruženou distribuční funkci psát jako integrál pomocí nezáporné funkce $f_{X,Y}$

$$F_{X,Y}(x, y) = \int_{-\infty}^x \int_{-\infty}^y f_{X,Y}(x, y) dx dy.$$

- ▶ Pak nazýváme n.v. X, Y sdruženě spojité. Funkce $f_{X,Y}$ je jejich *sdružená hustota*.
- ▶ Jako u jednorozměrného případu může být $f_{X,Y} > 1$.
- ▶ Stejně jako u jednorozměrného případu můžeme pak pomocí hustoty vyjádřit i další pravděpodobnosti:

$$P((X, Y) \in S) = \int_S f_{X,Y}(x, y) dx dy.$$

- ▶ $f_{X,Y}(x, y) = \frac{\partial^2 F_{X,Y}(x, y)}{\partial x \partial y}$

LOTUS

- ▶ Stejně jako v diskrétním případě platí pro střední hodnotu funkce dvou n.v.

$$\mathbb{E}(g(X, Y)) = \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} g(x, y) f_{X,Y}(x, y) dx dy.$$

- ▶ A stejně jako v diskrétním případě odsud odvodíme $\mathbb{E}(aX + bY + c) = a \cdot \mathbb{E}(X) + b \cdot \mathbb{E}(Y) + c.$

Vícerozměrné normální rozdělení